

Miljömålsdag Järvsö 29 maj 2018

Lokal fin god smörgås i välkomstfika. Benny **Rovdjurscentret** hälsar välkommen.

Landshövding Per Bill inleder med 2030 info.

Allt man jobbar med sätter man en liten tag på – vilket agenda mål som det arbetas för i just det här arbetet.

Samarbeta kring sådant som redan görs, det är bra och det gör vi här idag.

56 nysvenskar på 2,5 år som praktikanter på Länsstyrelsen (LST). Dalarna är nummer två och hade 30 praktikanter – de har kopierat och gjort lika som X-län. 285000 inv i x-län. Vi är ett grönt län, 4 storbolag. Korsnäs, (substituerar all plast, jobbar systematiskt, Per påstår att det är långsiktigt hållbart), Iggesund paper board, (blisterpack behöver sax, Ipad Iphones kartong görs i Iggesund), Ovako har uppfunnit ett rent stål som gör att en växellåda kan bli 25%lättare än traditionellt, Sandvik (tillverkar världsprodukter och allt görs från att man smälter skrot). Med detta kan vi inspirera resten av världen. Fort systematiskt och åt rätt håll.

Uppmaning idag: Ta med nyproducerad "Hitta ut" hem.

Paula. LST.

Hälsar också välkommen.

Resultat från miljömål och klimatanpassning. För ett år sedan hade **kevin anderson** varit här och pratat. Powerpointpresentationen kommer i dokumentationsmail.

Uppföljning har gjorts av ALLA åtgärder, den visar ganska stora kliv framåt från förra året, 49% genomfört, 10% ej påbörjat. LST kollat upp varför det inte genomförts. Främst resursbrist, sedan prioriteras ej av politik/ledning, därefter oklar ansvarsfördelning, och sista anledningen är, ej längre relevant för organisationen. LST erbjuder sig att reda ut/följa upp i de fall aktörerna har oklar ansvarsfördelning. Det finns många här idag som sitter på resursfördelning och olika mandat, så passa på och se till att påverka.

Väldigt roligt läsa uppföljningen om vad som händer *positivt* gällande åtgärderna. Andel ekologiskt och närproducerade livsmedel ökar. Hållbart resande blir bättre. Naturskydd, energi och vattenfrågor görs det mycket för.

Gemensamma *utmaningar*. Helhetsgrepp önskas gällande matsvinn, matavfall, biogas, fossilfritt. Miljökrav i upphandling och uppföljning av kraven. Implementering av resepolicy.

Flera planer och program har samma mål. Ovanåker har fångat detta bra genom att ta med Åtgärdsprogram för (Östersjön?) i punkter i ÖK (överenskommelsen) med LST.

Christoffer. LST:

Mycket har hänt inom klimat också. Alla Kommuner och region har utsett ansvarig tjänsteman. LivsMedelsVerket har ett utbildningspaket om dricksvatten, som genomförts i länet.

Paula. Forts. Handlingsplan för Grön infrastruktur. Syftet är att åkerställa ekosystemtjänster, biologisk mångfald m.m., arbetet kommer ut i sommar, en av dagens deltagare känner att de varit med i det arbetet, meningen är att Grön infrastruktur ska vara hjälp och vägledning.

Agenda 2030 bilden, 3 cirklar där 16 av målen är uppdelade i ekonomi, samhället och ekologi, utarbetad av Johan Rockström m.fl. SRC, mål 17 är placerad i toppen = samverkan mellan alla aktörer. **28/6** kommer Kevin Anderson till Gävle, är ute på cykelturné som slutar i Almedalen. Han var även med förra miljömålsdagen. Hur kan vi som sitter här inne verka för att det tillgängliggörs resurser för det vi behöver?

Pär Holmgren. Par.holmgren@lansforsakringar.se. Född i Gävle. Twitter @ParHolmgren #klimat
Det minsta vi kan göra... är så mycket som möjligt.

Vi är i ett allvarligt läge men viktigt att inte ge upp för då blir det ju en självuppfyllande profetia.

Klimat är en av grundstenarna för att nå 2 gradersmålet. Mer av ekosystemtjänster behövs. Nu uppe i 1,7 jordklot som ekologiskafotavtryck. Sverige är ett av de sämsta länderna. Klimatlagen är en överenskommelse mellan alliansen och regeringen, som kommer fortsätta att byggas på efter valet. Pär tror och hoppas att 2030 är när vi har lyckats fatta och vända. "gradersmålet är politiskt. Många afrikanska länder säger att deras gräns går vid 1,5 grader. Ekologer och olika forskare anger inget gradersmål utan andra åtgärder och mål som behövs. På lång sikt (300 år) kan haven stiga med 10 m. tre orsaker, varmare, isar smälter, destabilisering som gör att isberg kalvar ut i haven. "En varmare värld" en bok som kan laddas ned, visar kartor på översvämningsrisk vid olika scenarier. Biologisk mångfald är som naturens eget försäkringsbolag, ju större biologisk mångfald desto större möjlighet att begränsa klimatskador. Självstärkande återkopplingar kan bli större ju högre temperaturökningen blir.

Miljöfrågor på 1900talet var t.ex. skitig luft och smog. Detta och till och med ozonhotet kunde vi lösa med ett tekniskifte.

Klimatfrågan idag är mer komplicerad. Det handlar nästan om att ställa om världsekonomin som lösning. Idag går det att tjäna mycket pengar på att; skövla mycket skog, tömma haven på fisk m.m.. Om man frågar Pär, måste det bli svårare och på sikt bli olagligt att göra fel, öppna nya kolgruvor t.ex.

I slutet av det här århundrandet borde vi landa i 350 ppm CO2 i atmosfären. Effektivaste (åtgärder?) skulle kunna vara inom skogsbruk därefter inom jordbruk. (N) Kväve, (O) Syre och (Ar) Argon har inget med strålningsbalans att göra utan det är växthusgaserna som påverkar den och temperaturen.

Vi får gå 3 miljoner år tillbaka för att nå den tid när det senast var 2-3,5 grader varmare årsmedeltemperatur på Jorden, då var det ca 10 grader varmare i Arktis och världshaven ca 20 m högre.

Deltagarna gnydde lite när de fick höra att det här högtrycket som nu har parkerat, inte, kommer säga något om hur sommaren kommer att bli.

Fråga om Golfströmmen. Den var instabil under senaste istiden, senaste 8000 år ovanligt stabil. Under nästa århundrade blir det troligen större risk för stor och plötslig förändring. Verkar svårare för folk att förstå att det är ett (klimat) problem att skördarna torkar bort i mellanöstern nu, än att golfströmmen ändras.

Aerosoler och svavelhaltiga gaser har en avkylande effekt, så när man stänger ner kolkraftverk i bl.a. Kina kommer det en tid att bli varmare. Men om vi stänger ner senare kommer det bli ännu varmare.

Climateactiontracker.org

Pär visar CO2 budget utifrån Kevins beräkningar. Vi har bränt 25% av det som fanns tillgängligt 2011, nu skulle vi få använda 100ton/person tom 2050(?). Idag släpps ca 2 ton på mat, ca 2 ton på boende, markbunden transport går åt rätt håll, luftburen transport åt helt fel håll (vi kan inte fixa med biobränsle – så mycket skog finns inte!).

"Framtidsklimat i Gävleborgs län" kom 2015 – rapporten beskriver vad som kommer att hända i regionen. Blir som att flytta Gävleborgs län till Danmark eller norra Tyskland. Christoffer och Maria hjälper, de som vill, att tolka rapporten.

Eftersom Bottenhavet inte fryser blir det risk med snökanoner en tid framöver. Om det är kallt och nederbörd.

*Spara energi och resurser *Utveckla ny teknik *Ändra beteendet (köttätande och flyg)
viktigt behålla naturbeteskött. Halvera köttätande.

Det kostar inget att göra så mycket som möjligt för klimatet – det handlar om investeringar!

”Det känns som Många människor i Sverige är mer rädda för förändring än klimatförändring”

FRÅGOR

Stöter du på klimatförnekelse? På 90-talet fanns ”intelligenta” klimatförnekare – dessa ledde forskningen framåt. Idag är det mer konspiration. En möjlighet är att bemöta dessa med riskperspektiv, vad är man beredd att barn och barnbarn ska få vara med om.

LST kommer att dra igång arbete för ny energistrategi. Evelina kommer ansvara för detta och göra bl.a. work shops under hösten. Ta med det här med kolbudget och vad det kan innebära.

Pärs medskick: En av de viktigaste sakerna är samverkan. Några kommuner stor och stark och andra mindre, vill även skicka med till er mindre kommuner att inte förvänta er att Gävle ska göra allt. När vi drar ner på flygandet kommer vi få mycket mer turister i Gävleborg.

Samverkansworkshop – processledare

Koppling till agenda 2030 viktig för att konkretisera

Målen borde värderas vilken effekt de ger för klimat/miljö

Vi är rädda för förändring, det är ofta psykologiskt

Höjdpunkter - egna mål och lst gick parallellt i Bollnäs

Hur upplevde du att komma in i detta? Lst regionala miljömål önskades användas politiskt lokalt, strukturera tydligare för att få mer putput.

Vad gjort hittills och vad solskensmoment kontra mörka moln. Kanske inte får in de viktigaste klimatåtgärderna när man ”bara” sätter upp det med rådhighet. Uppföljningen brister nog lite, kanske skulle ha gjorts på annat sätt.

Vill ha karta hur går det med miljömålen

Om vi inte haft detta arbete skulle vi inte haft det här sammanhanget och medvetandet hos flera personer

Hur mäter vi inte bara antalet aktiviteter utan att det blir bättre?

Koldioxidbudget – gentemot miljömål inte så aktuellt kanske jämfört med klimatmålen

Årlig uppföljning bra

LST tagit fram en sammanfattning om vilka som har samma åtgärder

Framåt många vill göra om sina mål och vässa dem –

Miljöforum finns – kan starta upp arbetsgrupper, det är ett fysiskt forum för kommuner via EKOcenter, skulle kunna bjuda in de som skrivt ök för samma miljömål.

Gruppdiskussion på miljömålsmöte utifrån samma miljömål.

LST kan trycka på hårdare nu, kommunerna har insett att det behöver göras nu.

Tydighet i målen eftersöks av många! Kvantitet kontra kvalitet

Mer levande dokument önskas – så man kan bocka av och lägga in nytt, nationellt händer det nu att de har en gemensam åtgärdslista som uppdateras årligen.

Nytta av samma symboler att känna igen sig i

Om någon lyckats implementera resepoliticy - hur gjorde de då?

Tydliggöra vad region och lst har för roller och resurser med överenskommelse-arbetet och miljömålsarbetet

Avslutning. Per Bill hänvisar till att "vi aktiva" ska göra en lista om saker som behöver göras, gå till de med mandat och resurser berätta: är det ok att vi jobbar med det här och att vi får de här resurserna och sedan har 1-2 uppföljningsmöten/år.

Det behövs jättemycket 2030 arbete på alla nivåer

/Denise Fahlander för Naturskyddsföreningen Gävleborg